

31. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(Jaak. 2: 1 – 13)

”Veljet, te jotka uskotte meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen, kirkkauden Herraan, älkää erotelko ihmisiä. Jos teidän kokoukseenne tulee mies, jolla on kultasormus sormessaan ja hieno puku yllään, sekä samalla kertaa köyhä nuhruisissa vaatteissaan, niin ettekö vain osoitakin huomiotanne tuolle hienosti pukeutuneelle ja sano hänelle: ”Istu tähän, tässä on hyvä paikka”? Köyhälle te sen sijaan sanotte: ”Seiso sinä tuossa”, tai: ”Istu tähän lattialle jalkojeni viereen.” Ettekö te silloin syyllisty erotteluun omassa keskuudessanne? Eikö teistä ole tullut tuomareita, jotka tuomitsevat väärin perustein? Kuulkaa, rakkaat veljeni! Onhan Jumala valinnut juuri maailman silmissä köyhät olemaan uskossa rikkaat ja perimään valtakunnan, jonka Jumala on luvannut häntä rakastaville. Mutta te häpäisette köyhän. Eivätkö juuri rikkaat sorra teitä ja raahaa teitä oikeuden eteen? Eivätkö juuri he herjaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne? Jos te noudatatte lain kuningaskäskyä niin kuin se Raamatussa on: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”, te teette oikein. Mutta jos te erottelette ihmisiä, te teette syntiä, ja laki osoittaa teidät rikkojiksi. Sillä se, joka muuten kaikessa noudattaa lakia mutta rikkoo sitä yhdessä kohdassa, on syypää kaikilta kohdin. Hän, joka sanoi: ”Älä tee aviorikosta”, sanoi myös: ”Älä tapa.” Vaikka siis et teekään aviorikosta, olet lainriikkoja, jos tapat. Vapauden lain mukaan teidät tuomitaan; pitääkää se mielessänne, mitä puhutte tai teettekin. Joka ei toista armahda, saa itse armottoman tuomion, mutta joka armahtaa, saa tuomiosta riemuvoiton.”

Ne, jotka uskovat ”Herraamme Jeesukseen Kristukseen”, eivät saa erotella ihmisiä erilaisiksi ryhmiä. Jumalan edessä olemme kaikki samanarvoisia. ”Kirkkauden Herra” on todennäköisesti viittaus Kristuksen kirkastumiseen (vrt. Luuk. 9: 32; Joh. 1: 14). Myös Paavali kirjoitti kirkkauden Herrasta (1. Kor. 2: 8).

Kirjeessä oleva esimerkki on teoreettinen, ei todellinen. Se voisi kuitenkin kuvata todellista tilannetta. Kreikkalaisen alkuperäistekstin käyttämä sana, joka on suomennettu sanalla kokous, on synagoga. Sinällään käännös on oikea, synagoga tarkoittaa kokoontumista. Mutta tämän sanan käyttö johtuu todennäköisesti siitä, että kyseessä oli juutalais-kristillinen yhteisö. Synagogan viittaa myös maininta istumajärjestyksestä. Esimerkin rikas ja köyhä mies ovat seurakunnalle entuudestaan tuntemattomia. Rikkaalle annettiin kunniapaikka. Vastaavasta käyttäytymisestä Jeesus oli varoittanut seuraajiaan. Teksti osoittaa, että seurakunnan kokouksiin osallistui niin rikkaita kuin köyhiäkin.

Vanhan testamentin mukaan Jumala osoitti erityistä huolenpitoa köyhille (Ps. 35: 10) ja messiaaninen siunaus kuuluu heille (Jes. 61: 1, Qumranin tekstit). Sama asia näkyy myös evankeliumeissa (Matt. 5: 3; Luuk. 6: 20; Matt. 11: 5). Köyhät ovat uskonsa tähden rikkaita ja perivät Jumalan valtakunnan. Jumala on luvannut pääsyn valtakuntaan niille, jotka Häntä rakastavat. Sekä Vanha (3. Moos. 19: 18) että Uusi testamentti (Luuk. 18: 4 – 6) kehottavat erilaisten ihmisten tasapuoliseen kohteluun.

Jaakob asettaa vastakkain kaksi eri ihmisryhmää: köyhät ja rikkaat. Hän näkee rikkaiden toimivan väärin köyhiä kohtaan. ”Eivätkö juuri rikkaat sorra teitä” asettaa tämän kirjeen lukijan näiden köyhien asemaan. ”Ja raahaa teitä oikeuden eteen” viittaa uskovaisiin kohdistuviin vainoihin ja taloudelliseen painostukseen. ”Eivätkö juuri he herjaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne?” ”Teidän ylitsenne lausuttu nimi” viittaa kasteeseen. Koko lause kertoo kristittyihin kohdistuneista vainoista.

Mooseksen laki tuli Jumalalta, maailmankaikkeuden kuninkaalta, ja siksi on oikein kutsua sitä kuninkaalliseksi. Tämän lain keskeisin kohta on Jumalan ja lähimmäisen rakastaminen. Jaakob korostaa, että lähimmäisiä tulee rakastaa. Toteuttamalla lähimmäisen rakastamisen ihminen samalla toteuttaa Jumalan antaman lain. Tästä samasta asiasta apostoli Paavali kirjoitti roomalaisille (Room. 13: 8 – 10) ja galatalaisille (Gal 5: 14). Lähimmäisen rakastamisen vastakohtana Jaakob näkee ihmisten erottelamisen. Se on syntiä. Silloin ihminen toimii vastoin Jumalan tahtoa. Lain yhden kohdan rikkomisen johtaa koko lain rikkomiseen. Tämä opetus on yleinen Uudessa testamentissa (Matt. 5: 18 – 29; Gal. 3: 10).

”Vapauden lain mukaan teidät tuomitaan” viittaa evankeliumin opetukseen. Tämä on Kristuksen tulkitsema, täydentämä ja korjaama Vanhan testamentin laki. Tämä tuomio tapahtuu maailman ajan loppuessa Kristuksen tullessa toisen kerran. Tämä ”laki” on ihmisen vapaaehtoisesti täytettävä. Tästä Herran laista löytyy ilo (Ps. 1: 2) ja se täytetään ”mielellään” (Ps. 40: 9). Ihmiseltä edellytetään, että hän armahtaa toista (vrt. Matt. 6: 15; 18: 23 – 35; 25: 41 – 46). Samanlaista opetusta löytyy myös Vanhasta testamentista ja apokryfisestä viisaukirjallisuudesta.

Päivän evankeliumi

(Mark. 10: 23 – 32)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Kuinka vaikea onkaan niiden, jotka paljon omistavat, päästä Jumalan valtakuntaan!” Opetuslapset hämmästelivät hänen sanojaan, mutta Jeesus jatkoi: ”Lapseni, Jumalan valtakuntaan on todella vaikea päästä. Helpompi on kamelin mennä neulansilmästä kuin

rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan.” Opetuslapset olivat yhä enemmän ihmeissään ja kyselivät toisiltaan: ”Kuka sitten voi pelastua?” Jeesus katsoi heihin ja sanoi: ”Ihmiselle se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle. Jumalalle kaikki on mahdollista.” Silloin puuttui Pietari puheeseen ja kysyi: ”Entä me? Me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua.” Jeesus vastasi: ”Totisesti: kuka ikinä minun tähteni ja evankeliumin tähden on luopunut talostaan, veljistään tai sisaristaan, äidistään, isästään tai lapsistaan tai pelloistaan, hän saa satakertaisesti: nyt, tässä maailmanajassa, taloja, veljiä ja sisaria, äitejä ja lapsia ja pelloja – tosin myös vainoa – ja tulevassa ajassa hän saa iankaikkisen elämän. Mutta monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä.” Kun he sitten nousivat Jerusalemiin vievää tietä, Jeesus kulki muiden edellä. Opetuslapset olivat ymmällä, ja heidän perässään kulkevat ihmiset alkoivat pelätä.”

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt. 19: 23 – 30; 20: 17) sekä Luukkaalta (Luuk. 18: 24 – 31). Eilispäivän evankeliumin viisi viimeistä jaetta toistuvat tämpäpäiväisen kertomuksen alussa.

Nyt Jeesus kääntyy opetuslapsiensä puoleen ja antaa yleisen opetustilanteen jälkeen heille erikseen opetusta. Rikkaiden on vaikea päästä Jumalan valtakuntaan. Opetuslasten hämmästys johtuu siitä, että he juutalaisen tavan mukaisesti ajattelivat, että rikkaus on osoitus Jumalan siunauksesta näille rikkaille. Kuinka voisivat pelastua ne, joita Jumala ei erikseen siunnannut?

Rikkaus ei ole paha asia. Mutta ihminen, joka pitää kiinni rikkaudestaan eikä käytä sitä muiden hyväksi, voi tulla pahaksi. Silloin hän palvelee mammonaa, ei Jumalaa.

Miten kameli voi mennä neulansilmän läpi? Tämä mahdottomuus synnytti ajatuksen, että Jerusalemin muurissa olisi ollut portti, josta kameli olisi päässyt läpi vain menemällä kontalleen. Tällaista porttia ei ole ollut olemassa. Kyse on oman aikansa opetustavasta. Kameli oli suurin tunnettu eläin ja neulansilmä pienin tunnettu rako. Käyttämällä tällaista esimerkkiä haastetaan kuuliija miettimään asiaa. Kameli ei voi neulansilmän läpi mennä. Kyseinen kreikankielinen sana voi tarkoittaa eläintä, siis kamelia, tai se voi tarkoittaa paksua köyttä, jota käytetään sitomiseen, hinaamiseen tai vetämiseen. Kameli oli taakankantaja, johon oli lastattu rikkaan omaisuus. Yksi selitysmalli olisi, että kamelin lasti piti purkaa (luopua omaisuudesta).

Vastaus tulee Jeesuksen seuraavista sanoista: ”Jumalalle kaikki on mahdollista”. Sen tarkoituksena on osoittaa, että vain luottamus Jumalaan voi pelastaa ihmisen. Pelkkä omaisuudesta luopuminenkaan ei ole tae pelastuksesta.

Apostoli Pietari kysyy opetuslasten puolesta, mikä on heidän kohtalonsa? He ovat ”luopuneet kaikesta” tullessaan Jeesuksen opetuslapsiksi. Mikä on palkinto siitä, kun on Jeesuksen opetuslapsi? Todellisuudessa Pietari ei ollut ”luopunut kaikesta”, esimerkiksi apostoli Paavali toteaa, että Pietarin matkustaessa tällä oli mukanaan vaimonsa (vrt. 1. Kor. 9: 5).

Jeesuksen vastausta ei saa ymmärtää niin, että ihmisten pitäisi luopua läheisistään tai elinkeinostaan. Vanhemmista luopuminen olisi vastoin lähimmäisen rakkautta, lapsen velvollisuus on jossain vaiheessa mahdollisesti huolehtia vanhemmistaan. Kyse on asenteesta. Ensimmäiseksi asiaksi on asetettava suhde Jumalaan ja pyrkiä pelastukseen. Jos tulee valintatilanne ilman uskoa olevan perheen ja Kristuksen välillä, esimerkiksi vainojen aikana, silloin pitää valita Kristus. Mutta jos tällaista valintatilannetta ei tule, niin silloin on pysyttävä yhdessä myös ilman uskoa olevan puolison kanssa (1. Kor. 7: 12 – 16). Lisäksi pitää miettiä, kenelle nämä sanat on tarkoitettu? Ovatko ne tässä osoitettu nimenomaan Jeesuksen raamatullisille opetuslapsille, jotka tulisivat lähtemään lähetystyöhön, vai tarkoitetaanko niillä yleensä Jeesuksen seuraajia ja kristittyjä?

Jeesus lupaa palkinnon sekä tässä että tulevassa ajassa. Tässä ajassa oleva palkinto on rikas sosiaalinen ja uskonnollinen yhteenkuuluvuus seurakunnassa. Siihen tosin voi myös kuulua vainoa. ”Monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä” on tarkoitettu rohkaisemaan opetuslapsia. Se kertoo suuresta muutoksesta, asiat kääntyvät päälleen. Opetuslapsena olemisen palkinto ylittää nyt ja tulevaisuudessa tehdyt uhraukset.

Viimeisessä jakeessa todetaan, että ”Jeesus kulki muiden edellä”. Vaikka Hän tiesi, mikä Häntä odotti Jerusalemissa, niin Hän kulki määrätietoisesti Jerusalemiin. Mutta muut Hänen kanssaan kulkeneet eivät ymmärtäneet tilannetta. ”Nousivat Jerusalemiin vievää tietä” kertoo ylämäestä, Jerusalemin sijaitsee vuoristossa, sinne on noustava.